

El fons papiroològic més important de la península

Pius-Ramon Tragan

Monjo de Montserrat

LA DISCIPLINA DE LA PAPIROLOGIA TÉ COM A OBJECTE l'estudi del llegat escrit més antic que es conserva després dels escrits sobre pedra, l'epigrafia. Els fragments de papir i de pergamí no són solament testimonis molt antics de textos literaris, sinó que contenen una gran riquesa d'informació sobre la vida social i sobre el pensament religiós propis de molts segles enrere. Les condicions climàtiques d'Egipte expliquen que la majoria dels papirs que s'han conservat provenguin d'aquell país. No obstant això, en tot el Mediterrani, el papir s'utilitzava com a suport de l'escriptura per a tot tipus de documents: obres clàssiques, textos litúrgics, cartes privades, comptabilitat, amulets, contractes de compravenda de terrenys, d'animals o de cases, contractes de matrimoni, exercicis d'escola, documents bancaris, etc. L'interès de l'estudi i de la publicació de textos d'aquestes característiques s'estén a molts àmbits de les ciències humanes: història, filologia, literatura, cultura, religions, paleografia, etc.

Malauradament, la papirologia no ha estat objecte, en el passat, d'un veritable interès ni ha tingut cap presència significativa a tot Espanya.¹ Les grans col·leccions de les universitats i biblioteques de Viena, Londres, París, Florència i el Museu Egipci de Torí no tenen comparació amb el que existeix a la Península. Gràcies, però, a dos estudiosos catalans, el panorama ha esdevingut molt més positiu des de la segona meitat el segle passat. Precisament els anys 1950 comen-

çaren a formar-se dues col·leccions de papirs que serien importants en el nostre país: una es troba actualment a l'Abadia de Montserrat i l'altra a Barcelona, a l'Arxiu Històric dels Jesuïtes de Catalunya. La primera és el fruit del projecte i del treball del Dr. Ramon Roca Puig i la segona és obra del P. Josep O'Callaghan. Ambdues tenen un valor i una significació considerables i es completen mútuament. Formen un fons papiro lògic ric i remarcable.

La col·lecció Roca-Puig

El Dr. Ramon Roca-Puig de molt jove va ser introduït a l'estudi de les llengües clàssiques, llatí i grec, pel seu pare, que era mestre. De jove va entrar al seminari de Barcelona i allí va desenvolupar la seva formació clàssica, junt amb la filosofia i la teologia. Acabada la carrera eclesiàstica va exercir de vicari en diverses parròquies de la diòcesi de Barcelona i l'any 1936 va sortir cap a Itàlia per fugir de la persecució. Va anar a Bèrgamo i aviat es va inscriure a la Universitat del Sacro Cuore di Milà, on ensenyava Aristide Calderini, un gran i cèlebre papiròleg. Mn. Ramon Roca va quedar entusiasmat amb aquest camp d'estudis i va fer el propòsit de formar una col·lecció de papirs així que li fos possible de tornar a Barcelona. Volia conèixer els escrits antics i estudiar-los de primera mà. Acabada la Segona Guerra Mundial (1945) va començar de posar en marxa el seu projecte i entre els anys 1950-1960 va viatjar diverses vegades a Egipte, en concret al Caire, on va anar adquirint, segons les seves possibilitats econòmiques, diversos lots d'escrits antics sobre paper i també sobre pergamí. Va ser un esforç ingent, ja que no va obtenir mai cap col·laboració oficial. Alguns amics personals van ajudar el Dr. Roca a prosseguir el projecte i van sostenir el seu esforç. Entre altres, Joan Cendrós i el matrimoni Vallvé-Ribera.

En tot cas, el Dr. Roca va poder adquirir, cosa possible a l'època, un conjunt d'unes 1500 peces que ell va conservar a casa seva, al carrer del Consell de Cent, durant mig segle. Confrontat amb la riquesa de la seva pròpia col·lecció, el Dr. Roca es va trobar en un dilema:

“ Les grans colleccions de les universitats i biblioteques de Viena, Londres, Paris, Florència i el Museu Egipci de Torí no tenen comparació amb el que existeix a la Península. Gràcies, però, a dos estudiosos catalans, el panorama ha esdevingut molt més positiu des de la segona meitat del segle passat.

passar-se la vida catalogant acuradament cada una de les peces, un treball ingent i sacrificat, o bé escollir les peces que més li interessaven per estudiar-les detingudament, descriure-les, traduir-les i publicar-les. Aquesta segona opció, més interessant i més productiva, és la que va escollir el Dr. Roca. Les seves publicacions són una mostra evident del seu treball personal i també deixen entreveure la importància del contingut de la col·lecció.² Així, Ramon Roca va deixar de banda altres textos que va creure secundaris i que van quedar simplement conservats amb vista a un treball posterior. De fet, les publicacions més importants del Dr. Roca donen a conèixer escrits d'un interès extraordinari.³

Entre les peces que va adquirir el Dr. Roca, una de molt important és el còdex miscel·lani, d'un valor i d'un interès extraordinari. Aquest còdex que contenia textos en grec i en llatí de caràcter molt divers, data del segle IV dC. Una peça remarcable d'aquest còdex per la seva originalitat és una anàfora grega del mateix segle IV, un text litúrgic que ja es coneixia en una traducció copta, però l'original grec del qual havia restat desconegut. El Dr. Roca va poder publicar aquesta anàfora grega per primera vegada, amb la traducció catalana.⁴ Es tracta d'una anàfora venerable i bellíssima que prou podria formar part del missal actual. El còdex també contenia un llarg fragment en llatí, una part de les Catilinàries de Ciceró, que el Dr. Roca va editar en un bell volum.⁵ Procedent sempre del mateix còdex, el Dr. Roca va treballar i publicar una edició del mite d'Alceste,⁶ en hexàmetres llatins, sempre traduït al català. Entre les diverses adquisicions del Dr. Roca, es pot assenyalar com a peça especialment im-

portant, el fragment de l'Evangeli de sant Mateu,⁷ capítol 3, 9 (verso) i 3.15 (recto) i capítol 5, 20 (recto) i 5,25 (verso), datable a mitjan segle II. Es tracta del fragment més antic que existeix d'aquest Evangeli. Curiosament, un altre petit fragment del mateix manuscrit evangèlic es troba a Oxford, com testimonia el papiròleg Colin Roberts. Durant la seva vida, el Dr. Roca va publicar molts altres textos⁸ i cada any, per les festes de Nadal, publicava un nou document que presentava com a primícia. Amb tot, quedaven molts altres papirs per estudiar.

Quan el Dr. Roca va sentir el pes dels anys, es plantejava sovint el problema sobre el destí d'aquesta col·lecció papirògica. A qui la deixaria? Un problema que se'l posava ell mateix i que també interessava a d'altres, per bé que fins aleshores cap instància oficial, ni civil ni eclesiàstica, no s'havia preocupat del Dr. Roca ni de la seva col·lecció de papirs. En canvi, la destinació futura de la col·lecció interessava aleshores al bisbe de Barcelona, Narcís Jubany, i a la Conselleria de Cultura de la Generalitat. A més, l'any 1965, la Universitat de Princeton, New Jersey als Estats Units d'Amèrica, oferia al Dr. Roca totes les facilitats, és a dir, un digne sosteniment i una col·laboració eficaç per al seu treball personal, a condició de fer una donació dels seus papirs a aquesta Universitat. El Dr. Roca va excloure aquesta possibilitat. Volia que els papirs es quedessin a Catalunya. Després de moments d'indecisió, un monjo de Montserrat, amic seu, en nom del P. Abat Sebastià Bardolet, li va fer la proposta següent: «El monestir s'interessa pels seus papirs, però sobretot per la seva persona. Vostè no pot continuar vivint separat de la seva col·lecció». De fet, obligat per l'edat i per la malaltia, el Dr. Roca estava internat a la Residència dels Pares Camils, separat dels seus preciosos papirs, que continuaven en el pis del carrer del Consell de Cent. Montserrat li oferia de prendre cura d'ell, de posar a la seva disposició una persona que el servís i de proporcionar-li un despatx, on pogués conservar la col·lecció i treballar en l'estudi dels papirs, segons les seves forces. A la fi, el Dr. Roca va acceptar aquesta proposta. Es va instal·lar a Montserrat, on va viure fins a l'edat de noranta-cinc anys tenint contacte diari amb la seva biblioteca i amb la seva col·lecció de papirs, que va

“ Entre les diverses adquisicions del Dr. Roca, es pot assenyalar com a peça especialment important, el fragment de l’Evangeli de sant Mateu [...] datable a mitjans segle II. Es tracta del fragment més antic que existeix d’aquest Evangeli.

llegar en herència al Monestir. Van ser quatre anys i mig viscuts amb dignitat i sostingut en totes les seves necessitats. Va morir el 29 de juny de 2001. Referent a l’estudi dels documents i a la catalogació del conjunt de papirs, mentre ell va viure, es van seguir estrictament les seves indicacions.

Des d’aleshores, Montserrat s’ha sentit responsable del patrimoni manuscrit que havia acceptat i un any després de la seva mort va iniciar el projecte de restaurar, catalogar, estudiar i publicar el contingut de tota la col·lecció. Hi va haver contactes amb el restaurador del Museu Egipci de Torí, Prof. Luigi Vigna, però calien persones especialitzades en la lectura dels textos antics i en les llengües grega, llatina, copta, hieràtica i àrab. Resultava necessari un equip d’estudiosos per a portar a terme aquesta iniciativa. Gràcies a la Dra. Sofia Torallas Tovar, filòloga, investigadora del Consejo Superior de Investigaciones Científicas, l’Abadia de Montserrat va entrar en contacte amb el CSIC, que per la seva part va acceptar deixar disponibles les persones capacitades i adequades per a realitzar el projecte. Aquesta col·laboració va conduir el CSIC i l’Abadia de Montserrat a establir un conveni de col·laboració estable, que està tirant endavant, d’una manera eficaç, l’estudi i la publicació dels Papyri Montserratenses-Roca. Els responsables d’aquest treball són la Dra. Sofia Torallas, el Prof. Klaas Worp, catedràtic de papirologia de la Universitat de Leiden (Holanda) amb la col·laboració de la investigadora Dra. Victoria Spottorno, també de l’Institut de Filologia del CSIC. Amb aquest conveni també està previst l’estudi i la publicació del catàleg dels manuscrits del fons oriental de Montserrat, adquirit pel P. Bonaventura Ubach. S’han fet càrrec del catàleg de manuscrits hebreus el Dr. Javier

del Barco i del catàleg dels manuscrits àrabs la Dra. Amalia Zomeño, tots dos filòlegs i investigadors del CSIC.⁹

Un primer estudi sobre la col·lecció de papirs i pergamins ha demostrat que les 1500 peces dels *Pa* abasten un àmbit cronològic que va del segle III aC al segle IX dC. Sota la direcció dels especialistes esmentats, l'estudi i l'edició d'alguns papirs han estat assignats a d'altres papiròlegs reconeguts. Però el Prof. Klaas Worp i la Dra. Sofia Torallas van publicar el primer volum de la nova col·lecció «Orientalia Montserratensia», destinada a fer conèixer el patrimoni dels manuscrits orientals que conserva l'Abadia de Montserrat. El primer volum conté l'estudi d'un vocabulari grec del segle IV.¹⁰ Una altra part del còdex miscel·lani. L'estudi d'altres peces de la col·lecció ha permès a la Dra. Torallas de publicar una altra obra que presenta una sèrie de pergamins de textos bíblics.¹¹ Aquest any sortirà un altre volum que portarà per títol *Hadrianus* sobre texts referents a aquest personatge. A més, el treball d'investigació continua. Els dos estudiosos —Torallas i Worp— van descobrir un papir del segle III dC, que conté versos del cant XIV de la *Iliada* d'Homer i un fragment d'una novel·la grega desconeguda que pertany al segle I aC. Tenen previst de publicar altres textos literaris i històrics.

Els Papyri Montserratenses-Roca han estat presentats en el Congrés Internacional d'Estudis coptes a París (juny del 2004) i en el Congrés de Papirologia a Helsinki (agost del 2004) en els quals la col·lecció, en part coneguda pels treballs del Dr. Roca, ha despertat gran interès. El procés d'estudi i de publicació dels textos segueix i està a mans de persones competents.¹² Alguns dels estudis es publiquen en revistes especialitzades. Més tard seran reunides en un sol volum.

La presència de material papiro lògic a l'Abadia ha donat ocasió, a més, d'organitzar cursos pràctics de papirologia a Montserrat els anys 2006 i 2007, que han tingut molta acceptació, atesa l'especialització que suposaven. Es va haver d'optar pel *numerus clausus*. Els anys 2008 i 2009, els cursos han tractat sobre la conservació del patrimoni escrit

També a Montserrat va tenir lloc, el 2006, el Congrés Internacional per a l'estudi de l'abat Shenute, un abat egipci (segles IV-V)

“ A la fi, el Dr. Roca es va instal·lar a Montserrat, on va viure fins a l'edat de noranta-cinc anys tenint contacte diari amb la seva biblioteca i amb la seva col·lecció de papirs, que va llegar en herència al Monestir.

cèlebre reformador del monaquisme, que ha deixat diversos escrits, objecte d'estudi d'un equip internacional amb vista a l'edició crítica i presentació del contingut de les seves obres. Aquest Congrés escull per a cada reunió una ciutat diferent. El context monàstic de Montserrat va resultar molt apropiat.

La Col·lecció Palau-Ribes

Quasi contemporàniament a la iniciativa del Dr. Ramon Roca, el jesuïta P. Josep O'Callaghan tingué el mateix interès i el mateix propòsit de valorar justament els testimonis escrits de l'antiguitat. Va decidir, portat també per un ideal científic i religiós, de formar una col·lecció de papirs que permetés d'estudiar els documents més antics i interpretar-los de primera mà. Per portar a terme el seu projecte va buscar una col·laboració oficial, que tampoc no va obtenir. Va poder fruit, però, d'una sort particularment avantatjosa. Un seu cunyat, Josep Palau-Ribes i Casamitjana, va ser el mecenes generós que patrocinà econòmicament l'adquisició d'un conjunt precios de papirs. El P. Josep O'Callaghan va poder reunir una col·lecció que conté més de dos mil manuscrits i que porta el nom del seu benefactor.¹³

Aproximadament un centenar de papirs d'aquest fons han estat publicats principalment en els fascicles de la revista *Studia Papyrologica*, fundada pel mateix P. Josep O'Callaghan. Aquesta mostra relativament petita del fons papiroològic Palau-Ribes és molt significativa perquè demostra la riquesa d'aquesta col·lecció, constituïda per documents escrits en set llengües diferents: grec, llatí, copte, demòtic,

hebreu, àrab i siríac, que cobreix un període cronològic que s'estén del segle VIII aC al segle X dC.

El caràcter que presenta aquest conjunt de textos ofereix un ample espectre temàtic: escrits literaris i profans, alguns d'ells semblants al fons Roca-Puig, és a dir, és molt variat, obres clàssiques, textos litúrgics, cartes privades, contractes de compravenda de terrenys, contractes de matrimoni, exercicis d'escola, documents bancaris. En tot cas, la col·lecció demana encara un estudi seriós per a tenir una idea més precisa del seu contingut. Es tracta, en tot cas, d'un fons molt important.

Destaca especialment un evangeliari copte del segle V, el més antic que es conserva en aquesta llengua. Val la pena, també, d'esmentar la ressonància quasi mundial que tingué l'estudi del P. Josep O'Callaghan sobre un fragment de papir grec que va identificar com el text de l'Evangeli de sant Marc 6,52-53 i que provenia dels manuscrits de la cova 7 de Qumran. Els resultats de la seva anàlisi papirologica no era gens fàcil —el text era format de vint lletres, deu de les quals fragmentàries— i es fonamenta en les regles de la sticometria. La posició de les paraules i l'estructura de l'escrit no permeten d'identificar cap altre text grec conegut que correspongui a les vint lletres del fragment en qüestió. Del punt de vista papirologic, per tant, es tracta d'un verset de l'Evangeli de sant Marc. La novetat de la descoberta tenia una importància extraordinària, ja que els textos de Qumran no podien ser posteriors a l'any 68. En aquesta època, els habitants del lloc van desaparèixer davant la violència dels exèrcits romans i l'indret va quedar abandonat. La descoberta era, per tant, sensacional. Suposava, primer de tot, que els escrits cristians eren presents entre els jueus instal·lats prop de la Mar Morta, dedicats a l'estudi dels textos de l'Antic Testament. I, d'altra banda, suposava que la redacció de l'Evangeli de sant Marc es datava entorn dels anys cinquanta, podríem dir quasi escrit per un testimoni ocular, cosa considerada impossible pels estudiosos de l'exegesi del Nou Testament.

Aquest exemple demostra d'una manera evident la importància dels estudis papirologics. Poden modificar, si són seriosos, els resultats de la investigació històrica i de la literària que no es basen directament en un fonament textual evident.

“ El [jesuïta] Josep O’Callaghan va poder reunir una col·lecció que conté més de dos mil manuscrits i que porta el nom del seu benefactor Josep Palau-Ribes.

Amb tot, la teoria del P. O’Callaghan va suscitar una sèrie de reaccions, tant a favor com en contra, que han durat més de trenta anys. La primera publicació¹⁴ de la seva troballa data del 1972 i més recentment, el 1996, ha estat defensada per dos autors ben coneguts, C. P. Thiede i M. D’Ancona.¹⁵ En realitat, la qüestió queda encara oberta i probablement no serà mai possible d’obtenir una resposta convincent, si no es disposa d’altres documents més clars des del punt de vista textual. El descobriment i l’estudi de textos antics inèdits ofereixen sempre sorpreses i exigeixen, a voltes, modificar les opinions o els coneixements que es consideraven adquirits. La ciència dels papirs resta un punt de referència històric, ja que aporta indicacions de primera mà. Un text escrit antic és un testimoni històric directe. Naturalment, per a una interpretació justa d’un paper cal servir-se correctament dels instruments de l’exegesi i de l’hermenèutica. Tots els textos antics escrits sobre paper o sobre pergami han de ser interpretats, començant per establir, abans de tot, una lectura correcta i convincent, seguint totes les lleis de la paleografia. Si la lectura és dubtosa, l’atribució donada al paper també és dubtosa i les hipòtesis que se’n dedueixin tindran sempre un caràcter hipotètic.

A més d’aquesta publicació sensacional, el P. Ocallaghan ha estudiat i ha editat diversos escrits de la seva col·lecció, la majoria han aparegut editats principalment en els volums de la revista *Studia Papyrologica*. Amb tot, el fons papiro lògic Palau-Ribes és molt ric i valuós; conté encara molt material per a ser estudiat i publicat ulteriorment. El Prof. Alberto Nodar, filòleg de la Universitat Autònoma de Barcelona, és actualment el responsable científic d’aquesta col·lecció i treballa per establir-ne l’inventari, elaborar-ne una catalogació ben articulada i estudiar directament els textos que encara no han estat publicats. Es tracta d’un treball llarg i delicat. Aquesta activitat papi-

rològica la realitza amb la col·laboració de la Dra. Sofia Torallas i d'altres membres del CSIC, els mateixos que estudien i tiren endavant la col·lecció de Montserrat, de manera que hi ha una cooperació excel·lent entre els dos fons de documentació antiga.

Aquesta col·laboració s'ha volgut institucionalitzar i ampliar. S'ha firmat recentment (26 de juny del 2009), de comú acord amb totes les parts, un conveni que uneix quatre institucions: el CSIC, la Universitat Autònoma de Barcelona, el provincial dels Pares Jesuïtes i l'abat de Montserrat.¹⁶ Cada una de les quatre institucions aporta al conjunt de les dues col·leccions de papirs la pròpia participació. La Universitat Autònoma, en concret, s'encarrega de computaritzar i de difondre, per Internet, el material d'aquest doble fons papiro lògic esdevingut molt important. Així es podrà posar al servei dels estudiosos de tots els països el contingut d'aquest important patrimoni de documents escrits. El CSIC accepta que els estudiosos de filologia, interessats en aquestes col·leccions, puguin treballar *in loco* en l'estudi i la publicació dels textos.¹⁷ Les institucions responsables de la conservació i promoció dels dos fons, els jesuïtes i els benedictins, ofereixen tots els mitjans i les facilitats necessàries als estudiosos del CSIC per a portar a bon terme tot el procés del tractament, de la conservació, de la investigació i de la publicació dels textos d'aquests dos fons papiro lògics.

Corol·lari

Totes aquestes iniciatives han obert una nova perspectiva a la cultura literària i històrica en el nostre país. Totes les activitats iniciades i que actualment es duen a terme col·laboren, sens dubte, a crear no sols una nova dimensió cultural que eixampla els horitzons i ens acosta més al nivell social d'altres països europeus, sinó que posen en relleu el valor de les cultures que estan a l'arrel de la nostra civilització, com són les del món egipci i grecoromà, el cristianisme antic, les civilitzacions bizantines i àrabs. La difusió d'aquest patrimoni preciós serà un enriquiment per a tots. Des d'aquest punt de vista, neix, com a pas ulterior a la recerca acadèmica, un altre propòsit: difondre els

“ Val la pena esmentar la ressonància quasi mundial que tingué l'estudi del P. Josep O'Callaghan sobre un fragment de papir grec que va identificar com el text de l'Evangeli de sant Marc 6,52-53 i que provenia dels manuscrits de la cova 7 de Qumran.

resultats d'aquestes recerques papiroològiques de nivell acadèmic, d'una forma més sintètica i assequible, per tal que la importància d'aquests estudis especialitzats arribi a una part ben ampla de la societat i contribueixi a valorar el nostre patrimoni cultural i, en conseqüència, afavoreixi el nivell qualitatiu de la ciutadania.

NOTES

1. A Madrid hi ha la col·lecció de la Fundació Pastor de Estudios Clásicos, que conté 378 peces. A Montserrat ja existia una altra col·lecció d'uns dos-cents fragments de papir adquirida pel P. Bonaventura Ubach l'any 1928. Sobre aquest conjunt, cf. A. MUNDÓ, *Studia Papyrologica*, 2, 1963, p. 35-42. M. Manfredi en va presentar una revisió en el Congrés XVIII de papiròlegs a Atenes, el 1968, *Proceedings of the XVIII inter. Congress of Papyrology*, Atenes 1968, p. 61-66.

2. Les publicacions del Dr. Roca formen un conjunt de 69 obres.

3. Podem enumerar les més importants. Una de les primeres fou el text més antic de l'Evangeli de sant Mateu

4. R. ROCA-PUIG, *Anàfora de Barcelona i altres pregàries*, text original, traducció catalana i comentari. Barcelona 3/1999.

5. R. ROCA-PUIG, *Ciceró. Catilinàries (I et II in Cat.)*, Barcelona 1977.

6. R. ROCA-PUIG, *Alcestis. Hexàmetres Llatins*, Barcelona 1982

7. R. ROCA-PUIG, *Un papir grec de l'Evangeli de Sant Mateu*, Barcelona 1962.

8. De les 69 obres editades, les publicacions majors són cinc. Altres es troben en revistes especialitzades o són fascicles publicats, cada any, com a estrena per les festes de Nadal.

9. Javier DEL BARCO, *Catálogo de manuscritos hebreos de la Biblioteca de Montserrat*, Barcelona 2008

Amalia ZOMEÑO, *Catálogo de los manuscritos árabes de la Biblioteca de Montserrat*, Barcelona 2009.

10. S. TORALLAS, K. WORP, *To the Origins of Greek Stenography*, Barcelona 2006.

11. S. TORALLAS, *Biblica coptica montserratensia*, Barcelona 2007.

12. El Comitè Científic és constituït pels professors següents: Klaas Worp. Universitat de Leiden; Sofia Torallas Tovar, del CSIC; Anne Boud'hors, del CNRS de París; Sara Clakson, Universitat de Cambridge. És responsable de la restauració de totes les peces de la col·lecció la Dra. Maria Victòria Spottorno, investigadora del CSIC.

13. Sobre la col·lecció Palau-Ribes, cf. J. O'CALLAGHAN «El fondo papirológico Palau-Ribes (Sant Cugat del Vallès, Barcelona)», *Aula Orientalis*, 2, 2, 1984, p. 285-288.

14. J. O'CALLAGHAN, «Papiros neotestamentarios en la cueva 7 de Quman», en *Biblica*, 53, 1972, p. 91-110. Hi ha una traducció anglesa d'aquest article en *Journal of Biblical Literature*, 91, p. 1-14. L'estudi més complet sobre el tema va ser publicat dos anys més tard: *Los papiros griegos de la cueva 7 de Qumran*, Madrid 1974. El més recent que va escriure fou publicat l'any 1995: *Los primeros testimonios del Nuevo Testamento*, Córdoba 1995, p. 95-145.

15. Carsten P. THIEDE, Mathew D'ANCONA, *Eyewitness to Jesus*, London 1996.

16. Els quatre signataris del conveni són el rector de la Universitat Autònoma de Barcelona, el delegat del CSIC a Catalunya, el provincial dels PP. Jesuïtes i l'abat de Montserrat.

17. Els responsables per cada Institució són: per la Universitat Pompeu Fabra, Alberto Nodar; pel CSIC, Maite Ortega i Sofia Torallas; per la col·lecció Palau-Ribes, P. Casanovas i P. Roca; per la col·lecció Roca-Puig, Pius-Ramon Tragan. La tramitació de totes les activitats la gestiona la Fundació Abadia de Montserrat 2025.